

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

7 de Seruitutibus vrbanis, primum de seruitute oneris ferendi, de parietibus, & de his quæ admouentur illis, balneis, tabulis, fornacibus, latrinis, cloacis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

usufruct. accrescend. nisi sint & verbis coniuncti, l. si duobus, §. fin. de legat. 1.

De Diuisione seruitutum realium prædiorum. Cap. 6.

- 1 Seruitutes reales prædiales, aut in solo, ut rusticae: aut in superficie, ut urbanae: prædium urbanum quid faciat, & quid urbanum.
- 2 Urbana seruitus quid.
- 3 Rusticae seruitutes in affirmatiua consistunt.

1 Seruitutum prædiorum alia consistunt in solo, alia in superficie, Paulus in l. 3. de seruit. P. Seruitutes toti, rusticae dicuntur: superficiae vero urbanae, l. seruitutes quo 19. in fine, de seruit. urban. præd. Urbanum prædium, non solum, sed materia facit, l. urbana prædia 198. de verborum significatione, & l. urbana familia 166. eodem titulo, l. si prædium, C. de præd. minor. ædificiaque talia sunt, quæ vel in vicis, vel villis, vel alio loco extra urbem sunt sita, dist. leg. urbana prædia, i. commun. prædio, in P. §. prædiorum, de seruit. ap. Iustin. & stabula ædificiis coniuncta: nõ coniuncta enim rusticis accedunt, l. eod. iure 4. §. stabula, in quib. cau. pign. vel hypoth. tac. contrah. l. 20. P. tit. 2. per se enim urbana ædificia dicuntur habitandi causa constructa, ad similitudinem vrbis. Quare duo requiruntur in illis, nempe ædificium, & quod causa habitandi sit, dist. leg. urbana prædia. Omitto reliquas vrbani appellationes, nam latiori vocabulo quam egeamus comprehenduntur: veluti si dicamus urbanum, quod ambitu murorum vrbis continetur, l. 2. de verborum signifi. vnde & prætor vrbani, l. 2. §. cumque consules, de origin. iur. in P. Item etiam vocamus urbanum, quod ad vrbem vel vrbane habitacionis comparatum est, veluti supellectilem vrbani, l. quemadmodum, de supellect. lega. seruum vrbani, l. seruus vrbani, de leg. 3.

2 Urbanae seruitutes sunt, quæ vrbani ædificiis adherent, §. prædiorum, de seruit. rust. l. i. commun. præd. in P. id est, quæ debentur ædificiis vrbani, vel a prædio vrbano vel a rustico. Si enim & rusticae, quæ inhaerent prædiis rusticis, eisque debentur vel ab vrbani vel a rusticis prædiis sine quibus non possant constitui, d. l. i. commun. præd. §. de seruit. rust. ¶ Omnes seruitutes rusticae sunt in affirmatiua autem, veluti ius esse eundi, agendi, & sic de similibus. Urbanae autem, & in affirmatiua & negatiua consistunt, ut ius esse alius tollendi vel non tollendi, stillicidium auertendi, vel non auertendi, &c. l. i. §. ubi gloss. in verbo & efficiendis, de seruit. vrb. prædi.

De Seruitutibus vrbani, primum de Seruitute oneris ferendi, de Parietibus, & de his quæ admoventur illis, Balneis, Tubulis, Fornacibus, Lattinis, Cloacis. Cap. 7.

- 1 Oneris ferendi seruitus urbana.
- 2 Qui debet seruitutem oneris ferendi, debet columnam vel parietem gerinum reficere, non qui habet.
- 3 Potest tamen dominus inferior relinquendo rem se onere liberare.
- 4 Parietes pro columnis, & quid paries.
- 5 Porticus, paries aperti.
- 6 Parietes gerini & intergerini, & liberi qui.
- 7 Per Areas distributa loca fundandis ciuitatibus designata, vbi ædificia fierent.
- 8 Leges de crassitudine parietum ædificiorum latae.
- 9 Domus Roma primum vniuersi contignationis, postea plurium, ædificata ab aditu plano, cella, penaria, cubiculum, coenaculum, vnde dicta, &c.
- 10 Modus altitudinis domorum quando, & qualis prescriptus.
- 11 Appellatio Parietis & murum, & maceria continet, & quid vtrumque & siccus paries, maceria, &c.
- 12 Parietum variae distinctiones a materia qua sunt: Marmorei, cementini, crassii, fornacei, &c. & qui.
- 13 Parieti balnea vel tubulos nam liceat admoheri.
- 14 Parieti vicini quando fornacem admoheri liceat.
- 15 A furno damnum datum vicino, qua actione petatur, & quomodo ne detur proficiatur.
- 16 De Furno & molendino bannario.
- 17 De Sclatarum admoherione ad parietem vicini, quando permittatur.

- 18 Parietum fundandorum lex ex Solone, & de interstitio seu spatio pedum iuxta vicini prædium vel murum relinquendo.
- 19 Capolla contradictio, de interstitio ædificandi iuxta vicinum, & delecta opinio.
- 20 Interstitia inter duos parietes inuenta ciuili sunt.
- 21 Signa quibus murus proprius vel communis probatur, & docetur.
- 22 Ædificare super parietem alterius, vel in alterius solo quando liceat.
- 23 Fistulas & tubulos per parietem immittere quando liceat.
- 24 Lattina quando & quomodo vicino parieti adiciantur.
- 25 Fodere vel cauare sub alieno non licet.
- 26 De Pucis, penis terrestri, cloacisque iuxta vicinum, ædificandis.
- 27 De Machinis ædificandi causa in vicini pariete admoherendis.
- 28 Sterquilinum non licet habere iuxta vicini parietem, vel iuxta communem, nec in suo quod noceat vicino.
- 29 Ferendum serquilinum vel cornua, non possunt iuxta vicinos poni, si odor offendat vicinos.
- 30 De pariete in vicini edes ventrem faciente emendando, & de alio pariete reficiendo, quomodo & a quo & cuius expensis reficiendus, Socius, qui contumax est in soluendo refecionem parietis communis, amittit ius quod sit in solidam refecionis.

Seruitutes vrbanae sunt enumeratae a Iuliano, Caio, & aliis, Iustinian. in §. prædiorum, de seruit. rust. præd. l. 1. 1. & 3. de seruit. vrb. præd. Prima, ut onera vicini sustineantur, l. si forte 6. §. etiam si seruit. vindic. lib. 8. P. tit. 5. dicta seruitus oneris ferendi. Cuius ædificium iure superius est, eius est supra suum ædificium imponere dammodo inferiora ædificia grauiore seruitute non oneret, quam pati deberent, leg. cuius, 23. de seruit. vrb. prædior. in P.

¶ Et hoc singulari in hac seruitute, ut is qui debet seruitutem, quæ habet ædes, quæ debent columnam vel parietem oneri ferendo, debeat parietem restituere, non is qui onus vult imponere, quia perpetuum talem, qualis erat tunc, cum imposita fuit seruitus debet, l. cum debet columnam 32. de seruit. vrb. præd. Et ita actio pro hac seruitute competit, ut onera ferat & ædificia reficiat ad eum modum, qui in seruitute imposita comprehensus est, & potest eum singulari iure cogere, Vlpian. in l. si forte 6. §. etiam de seruit. si seruit. vind. P. l. sicuti 8. §. distant. eod. titulo, neve faciat deteriore, quam debeat, aut operis noui nuntiatione aut hac actione confessoria prohibere, d. l. si forte, §. parietem, Potest & petere, si non reficiatur, vel si opere non competenti ædificetur, fructus scilicet commodum, quod consequeretur, si onera vicini sustineret, d. l. est, §. modus, & §. veniant & fructus. Tuncque per iudicem imperatur vel refectio, vel cautio: alioquin & in litem iuratur, quanti interit, l. harum actionum 7. & l. sequen. eod. si seruit. vind. ¶ Verum & hoc singulari est in gratiam domini ædium quæ seruiunt, ut quia hæc est seruitus rerum, non personæ: possit relinquendo rem liberari, dist. leg. & si forte, §. Labeo: & ita refectio erit liber, vt usufructuarius, rem omitendo, l. cum usus, vel auarus, & l. sed cum, de usufruct. in P. Sed quia plura sunt onera quæ parietibus imponuntur, de his pauca dicenda sunt & quia parietes debent esse oneribus ferendis pares: alioquin nec recte seruitus illis imponitur, vel si imponatur onus nimium graue, proxima ruina est, & commoditas vtilitatis interit. ¶ Parietes sunt, veluti singulae perpetuae in latitudinem & altitudinem columnæ, Leo Baptistia & Albertus, lib. 1. de re ædificatoria cap. 10.

¶ Vti porticus est pluribus in locis apertis paries, vnde sunt latiores in imo, sed contractiores in verticem, ad imitationem columnarum tollendi sunt. Nam & onera isti sustinent, sed alii aliis maiora.

¶ Qua ratione alii intergerini, alii gerini, alii liberi sunt ab onere. Intergerini sunt, in quos onera duarum domorum, vel duarum diuersarum partium domus, incumbunt & sustinentur: dicuntur vulgo communes & medianii: gerini sunt, qui vnius partis onus sustinent, ut qui in angulis insularum sunt, qui ve liberi a trabibus: liberi dicuntur, qui extra ædificia sunt, areas diuidentes, vel cingentes fundos, macerias, sepes. ¶ Ab initio fundatis ciuitatibus areas siue loca distributa fuerunt pro priuatorum domibus ædificandis singulorum, iuxta numerum ciuium recipiendorum. Vnde hodie alicubi, & fere vbi que in ciuitatibus norunt consules vel decuriones, quot fuerint

area, quot nunc quisque possideat, & edificii dilata avaritia vel cupiditate, vel necessitate rei familiaris, vt census impositio & exactio pro modo possessionis loci facilius sit. ¶ Romæ & idipsum alias factitatum, & diuisa area, legesque ædificationi parietum imposita, ne area habitacioni destinata parietibus occuparentur. Et proinde, inquit Vitruuius lib. 2. de architec. cap. 8. Plinius quoque, lib. 35. ca. 14. *leges publicæ non patiuntur maiores crassitudines quam sesquipediales constitui loco communi: Ceteri autem parietes, ne spatia angustiorem fierent, eadem crassitudine collocantur. Lateritii vero (nisi duplino, aut triplino fuerint) sesquipeda i crassitudine non possunt plusquam vnam sustinere contignationem.* In ea autem maiestate vrbis & ciuium infinita frequentia, innumerabiles habitaciones opus fuit explicare. ¶ Antea & quidem vnius tantummodo contignationis erant domus in plana area, vnde *ædes* ab aditu, quod plano pede adibant. Et in illis erat area quadam operta nec recta, locus intra parietes patulus, qui esset ad communem omnium usum, dictus *cauedium*, circa quod erat, vniuersi cuiusque rei, vtilitatis causa parietibus dissecta: vbi quid conditum esse volebant, a celando *cellam* appellatur: *penariam*, vbi penus: vbi cubabant, *cubiculum*: vbi cœnabant, *cœnaculum* vocitabant, vt horam omnium auctor Varro lib. 4. de ling. Lat. ¶ Et altitudo & ædificandi constituta tempore Cæsaris, l. 1. de edific. prima. C. Ceterum cum recipere non posset area plana tantam multitudinem ad habitandum in vrbe, ad auxilium altitudinis ædificiorum res ipsa coegit deuenire. Itaque pills lapideis, structuris testaceis, parietibus cæmentitiis, altitudines extructas, contignationibus crebris coaxata, quæ cœnaculorum summam vtilitates percipiunt & despectationes. Sic inquit Vitruuius lib. 5. cap. 3. *mentianis & contignationibus multiplicatis populus Romanus egregias cepit habere sine impeditione habitaciones.* Superuenit lex ædificatoria Traiani, ne domorum altitudo sexaginta superaret pedes, ob ruinas faciles, & fumus, si quando hæc contingerent, exitiosos, *Sen. Aurel. Victor, in epito. Cæsaris, in Traiano.* ¶ In iure & appellatio parietis continet & murum & maceria, l. *quantum* 157 de verbo. sign. & ibi glo. de maceria, in l. si precario 18. com. præd. Pan. Murum cum cæmento: maceriam sine cæmento, & siccum, vt vocant, parietem arbitrantur. ¶ Sunt & tamen alia parietum distinctiones, a materia & forma tractæ: nam quidam sunt marmorei, alii ex lapide quadrato constantes, alii cæmentitii ex in formibus, sed imbricum modo herentibus lapidibus: sunt testacei, ex latere igne præcocto: lateritii, ex crudis lateribus sole tantum ficatis: sunt craticii, ligneis cratibus aut cannis in modum cratis, implexis inter arctatorum & transuersariorum dispositiones, luto induto subagitato, vel commixto fæno vel palea. vocamus Tholosa, *toris*, alibi vt Parisiis craticii gypso replentur & ædificantur. Sunt formacei, de quib. Plin. lib. 35. c. 14. *fidor. lib. 15. etymolog. c. 9.* qui in forma intra duas tabulas instruntur, dum infarctur forma, terra ante subacta, & ibidem vetricibus depressa, vocamus, *parois de table.* Maceria alii, vt diximus ex cæmentis sine arenato connexis. Craticios improbat in ædificiis ob incendia Vitruuius his verbis, lib. 5. c. 8. *Craticii velim ne inueniri fuissent. Quantum enim celeritate & loci laxamento profunt, tanto maiori & communi sunt calamitati: quod ad incendia, vtriusque, sunt parati. Itaque satius videtur esse impensa testaceorum in sumis, quam compendio craticiorum esse in periculo, & c.* Formaceos æuis durare incorruptos ventis, ignibus, imbris omnique cæmento firmiores tradit Plinius lib. 35. c. 14. in Africa, Asiaque. In iure quidem & hæc obseruari debent. Verum quod pertinet ad usum seruitutum, hoc vnum mihi videtur tantum perpendendum, vt oneri ferendo paries sit idoneus & sufficiens, siue agatur de partiario intergerino, vel alio. Et proinde onera erunt, quæ parietibus imponantur, consideranda. ¶ Quare & balnea vel tubulos non licet facere contra parietem vicini, si is ex illis lædatur, etiam si sit partiarius: contra, si non lædatur. l. *stulcas, in prin. & §. 1. de seruit. vrb. l. quidam Iberus, §. fin. eod. l. stulca, si seru. vind.* At si paries sit alienus, vicinus non potest habere contra eum vilo modo sine iure seruitutis balneum, nisi iuxta murum vicini alium sibi ædificet sufficientem ad id munus. ¶ Idem & de fornace dicendum est, nisi paries communis fornacis esset deputatus, leg. *arboribus, de v. s. fr. l. ædes, com. diui. in P. locum duobus, §. item mela, pro soc. P. glo. in l. Sabini, com. diui. in P.* In suo tamen potest quis ædificare contra parietem vicini, dummodo periculum incendii non imminet: tunc enim prohiberi potest. d. l. *quidam Iberus.* ¶ In & farno, si vicino parietem eo damnum datum est, vt quia combustus agitur actione in factum legis Aquiliae l. *si seruus ser-*

uum, §. si fur, ad l. Aquil. l. fluminis, §. sprærea, si furni, de dam. inf. et. si datum adhuc non sit, sed vereamur ne accidat, vel ex vno furni & fornacarii, petitur cautio. d. §. si furnus & ibi interpret. ¶ Non tractabo & hic de furno seu clibano bannario, quæ habet aliqui, ad quod tenentur certi ratione iuris quæsti vel trāsacti, ite & coquere: vt alteri non licet inibi aliud clibanum habere vel a edificare: sicut de molendinis seu pistrinis bannariis dicitur: hæc enim quæstio forsitan ad seruitutem quodammodo pertinet, sed non ad parietis seruitutem: proinde reiciam videndam tractationem ad Petrum Iacobi, in praxi in libello de furno. Cepollam, lib. 1. de seru. vrb. præd. c. 50. Albericum de Rozato, in 1. parte statutorum, §. 135. Guidonem Papæum, §. 298. ¶ Aliud & vnus quod imponitur muris seu parietibus a vicino, est *scalarum*, quæ adiungi possunt ab altero vicinorum muro communi, si illæ possint fieri sine damno parietis puta quia lignæ, quæ per se aliquando stare possunt, duabus infixas trabibus, nec impediunt refectionem vel comoditatem vicini in pariete communi, l. *stulcas* 18. §. pen. & fin. de seruit. vrb. præd. P. videlicet quod lumina eius non offendant, vel alio modo non nocent scalæ recte itionis, minus, vel nihil parietem communi cui adiacent, nocere possunt, cum parum vel nihil in eum immitti habent. Scalæ quoque lignæ cochliides non multum inuitant parietibus: lapideas certe cum vinci desiderant parietibus non licet vicinis parietibus adiciere citra ius feruitutis, vel sine consensu socii parietarii, nisi si paries non lædatur: siquidem si immo dice non lædatur, licet vti re communi, & si socius prohibeat, experiri communi diuidendo, leg. *si ædes communes* fin. 12. & l. *Sabini* 28. & ibi glo. com. diuid. P. lib. 10. tit. 3. At si iuxta vicini parietem non inueniuntur sine icalas coniungere vult, & tigna immittere, nullo modo licet, sed intra domum suam, vel murum, & fundamenta scalarum ædificet oportet, vel ius seruitutis in parietem quærat, iuxta tamen, sed non affixas habere poterit, vide *Cepollam, lib. 1. de seru. vrb. præd. c. 54.* ¶ In summa, & leges parietum hæc sunt generales. Prima est ex lege Solonis, si quis sepem aut maceriam iuxta alterius regionem, id est, fines, l. *pro regione, & ibi glo. & l. inter eas, si. reg. ind. in P.* effoderit, terminum non excedat: si autem murum, lapidem derelinquat: si domum duos pedes: si autem sepulcrum, aut foueam effoderit, quantum profundum, tantumdem derelinquat: si autem puteum, passum, leg. *in. reg. ind. in P. lib. 10. tit. 1.* Arbitror rationem eius sanctionis esse, quæ in muro pedem vnum spatii requirit, & in domo duos, fundamentorum caulam. Quia murus iuxta fines alterius ædificatur fundamentum in suo non in alieno debeat ponere, vt & domum ipsam. Et quia diximus instar columnarum parietes extrui, apparet fundamenta vel fundamentorum extructiones latius ædificari, vsque dum ad area planitiem coæquantur postea, vt minus latum & arcibus perficitur extra planiciem ædificium, *Leo Bap. ff. Abser. lib. de re edific. cap. 10.* Et quia ædificia solidiora esse debent, quæ domus causa sunt, vt prope ad sustinenda onera destinata, ideo & profundiora & latiora excavari eorum debent fundamenta. Atque, 2. pedum relinquere debere interstitia in maceris & sepibus placuit, quia nulla excavatio sit, nec fundamenta, sufficit obseruare terminorum legitimos fines, quod in pariete ligneo & craticio locum habere mihi videtur.

¶ Ceterum & non exigua quæstio est, num in ædificiis vrbanis iuxta parietem socii ædificatis, ista interstitia pedis vnius vel duorum seruari debeant, & locum habeant. In hoc sibi sæpe contradixit Cepolla. Nam ex professo de hoc agens pluribus firmare videtur, locum habere, *Cepolla lib. 1. de seru. vrb. præd. cap. 40. num. 2. & 61. num. 3.* alibi tamen sæpius, repetit, locum non habere, nec spatium illud relinquere debere, *Cepolla eod. lib. 1. cap. 52. num. 2. & c. 65. num. 6.* Mea sententia in hac re contraria erit, vt si vicinus in suo solo ædificans fundamenta latiora faciat intra solum suum, & postea, extra planitiem iuxta vicini parietem ad perpendicularum vel ædificare, possit: nam & inde vicinus vtilitate accipiet, quod eius paries fortior inde euasurus sit, vt virtus vnita maior se ipsa dispersa, ita licet, dummodo non noceatur vicino. Sed illa quæstio, si noceat, alia est. Ratio autem diuersitatis, cur hoc potius in vrbanis liceat iuxta parietem ædificare vicinis, non autem iuxta fines fundi rustici, est satis idonea, vt mihi videtur, quod per ædificium additum vicino ædificio, nihil noceatur vicino, at iuxta fundum ædificando, ædificio noceatur, quia fossione fundamentorum, si iuxta fines proxime fierent, semper ex necessitate operis & propter fragilem terram & facile deciduum, læderentur & minuerentur fines vicini: ideo intersti-

interstitium relinqui maius debet, quamquam quis in suo totam substructionem fundamentorum faciat. Resistit autem in vrbis paties vicini, ne qui ppiam vicino adimatur. Subiicitur & lex illa Solonis, titulo Finium regundorum, cuius actio ad rustica praedia tantum pertinet, l. 2. *fin. regund. in P.* Accedit quod si la interstitia relinquere in aedificiis vrbium, deformes faturas ciuitates, & in illis spatii murium & immunditiarum, tantum fore receptacula, vt feret tot essent cloacae putridae in ciuitate, quot domus, quae salubritati maxime aduerfiantur, cum caelum pestilens & ruinas minentur earum immundities. l. 1. *de cloac. lib. 43. P. titul. 22.* vti obseruauit in quibusdam oppidis, vbi haec interstitia vifuntur.

20 ¶ Si tamen hoc spatium inueniatur inter parietes, certe eius erit, & vsus ad illum solum pertinebit, qui reliquit, si quidem constat quis reliquerit vel instrumento, vel probatione alia, vel per ipsum parietem, quod fundamenta eum locum intra terram occupent, vel quod in pariete sint regulae vel lapides eatenus se extendentes, vel aliter. Quod si non constet, spatium illud commune inter vicinos censetur, exemplo insularum inter duas ripas natarum, l. *inter eos, 29. Et. pro. regions, de acquir. rer. dom. in P.*

21 ¶ Porro si signa muri proprii sunt, vbi probationes ex titulis & testibus, vel aliis manifestis non apparent: si quis fenestras in eo habeat, quae perforent totum murum: quod alias non licet, l. *quidam lberus, de seruit. vrb. praed. nisi* & vicinus vicissim similes haberet in eodem muro, quia videtur tunc esse murus pro indiuisio communis: veluti si vterque haberet tigna in parietem immissa extra mediam partem parietis, gloss. in l. *si adus communis, diu. P. vide de istis signis parietis proprii vel communis, Capellam, de seruit. vrb. praed. c. 40. num. 53. Et sequen.* De hinc armaria *Voruli* seu *armaria* hant in muris, quae si ad medium vsque ex vtroque latere vicinorum penetrant, docent pro diuiso murum *communem*: si vltra medium pro indiuiso. Si autem ex vno tantum vicini latere & parte parietis, is solus vicinus videtur dominus: nisi contra alia signa pro vicino aduerso concurrant, puta quod in illum parietem habeat immissa tigna. Sic & aliud signum domini proprii, si tibi vel infirmis *bulis* *camini* *orum*, vel arca ipsius camini excedat medietatem internam muri: quod & in tubulis latinarum obserua, quia in communi vel alieno pariete haec fieri vel alia similia nequeunt, l. *quemadmodum, §. si proteclum, ad leg. Aquil. l. qui vitam, §. fin. ad ianuam, quod vitant clam. l. Sabinus, commun. diuid. cum similib. l. parietem, de seruit. vrb. praed. P.* Obseruato perpetuo, ne paria quoque signa vicinus in eodem pariete habeat, quo casu esset communis paries pro indiuiso. Probant parietem quoque esse alicuius, si eius insignia domestica, vocant *armis*, insculpta vel picta inueniantur, l. *qui libertatem, §. si. Et ibi Bar. Et l. si. de oper. liberr. Bar. in tract. de insignib. Et armis.* Et sunt etiam adhuc vestigia parietis antiqua consideranda, & si aedificium destructum sit, num ea sint ex genere eorum quae diximus communem murum docere, vel quae seruientem: nisi alius vicinus qui negatoria vititur, doceat illa vestigia esse, quod attentata alia seruitute, fuerit ea prohibita, & opus factum ideo destructum. Sed & in reliquis adhibendum est iudicium peritorum architectorum, vel eorum qui experti ista solent iudicia referre iudicibus.

22 ¶ Aliud tonus quod apponi potest parietibus, est supra alienum parietem vicini aedificare, quod non fit nisi cum iure seruitutis, alioquin aedificium cedit inferiori aedificio. Id ipsum sentio si supra communem solus socius non consentiente socio aedificet. Nam aedificium continuatum seu immobile eius censetur, cuius inum erat: quod tamen non debebat seruientem, vt cedat aedificatum domino soli, l. *si supra, 28. de acquirend. rerum dom. P. l. fundi, l. granaria, de action. emito. P.* si tamen mobile sit aedificium in alieno tolli a dominio poterit, l. *Titus horreum, 60. eodem titul. de acquirend. rer. dom. l. si gemina, arbor furt. casar. P. leg. fistulam, §. penult. Et fin. de seruit. vrb. praed. P.* ¶ Aliud quoque, t quando *Fistula* vel *tubula* per parietem immittuntur, vnde fluat in vicini aream aqua, vel supra parietem *canales* ad aquam excipiendae: nam haec non licent extra seruitutis ius, l. *si fistula, Et l. fistula, d. seruit. vrb. praed. l. fistulae, Et l. fundi, §. penult. Et fin. de seruit. vind. P.* vel nisi in plano iuxta parietem ad aquam stillicidii vel lotionum extra seruandam: cauere enim debet vicinus qui canales etiam in suo admouet, ne resiliat in canalibus seu aquariis vel tubulis aqua, ex qua laeditur vicinus. ¶ In latrinis t quae de tubulis dicta sunt, repetenda sunt, sed & annotan-

dum, non oportere aedificantem in suo serobem pro excrementis excipiendis, obseruare interstitia Solonis. *legom fin ad us, fin regund. non obseruari hic tradit Capella, l. br. 1. de seruit. vrb. praed. c. 65. num 6. de serobib. effodiendis, & de fossis in rusticis praediis iustis, potissimum, quia solent istae serobes fieri muro conclusae, arcuatae, concameratae, vt quando opus est purgati possit. ¶ Sitamen t inde paries vicini, vel communis laedatur: prohiben- 25 di est, vt puta, si excavetur locus subtus aream vicini, cuius solum illi vt supra vsque ad caelum liberum sit, & quod infra superficiem est l. *altius, C. de seru. l. fin. de seru. in P.* nec infra fodere vel subtus licet alienum, l. *venditor, §. si constat, commun. praed. l. diuortio, §. si vir in fundo, solut. matrimon.* Sed & qui puteum prope habet vel perum subterraneum quales apud nos frequentes ad conseruandum triticum, vocamus, *oreux*, si eo ex latrina vicini, vel eius fossa reladet vel distillet foetidus humor, agere potest aduersus dominum latrinae, vt reficiat, neue noceat, iusque illi non esse sic latrinas habere, l. *si quando, §. fin. de seruit. vrb. praed. l. sciti, §. Aristo. eod. tit. vide late Capell. l. 1. de seruit. cap. 65.**

¶ Eadem t in cloaca aedificanda in muro proprio vel com- 26 muni dicenda sunt, de hoc *Capella, d. lib. 1. cap. 48. & de cisterna, de puteo & lanatoria piscina, de his Ce. ol. l. br. 1. de seru. c. 47. de lanatoriis cap. 66. castello, & de fistula aquam remittentibus, de qua Capell. eod. lib. 1. c. 67. Et 68.* ¶ De machinis t aedificandi causa 27 in muro impositis, tractatur etiam a *Capella, lib. 1. de seru. vrb. praed. c. 73.* ne possint imponi, nisi aliter aedificari, vel in proprio, vel in communis pariete non possit. Idque expensis aedificantis solum fieri l. *sciti, §. seruit. vind. ¶ Non licet etiam t iuxta parie- 28 tem alterius vel communem serquilinum ponere citra seruitutem, l. si quando 17. §. secundum, si seru. vind. P.* in suo licet, nisi defluxione noceat aliis, vt si maderat eo proximus ei alienus paries, vt de latrinis & foricis dictum, gloss. in d. §. secundum. In suo enim licet inlicere, dummodo in alienum quid quis non immit- 29 tat, l. *sciti 8. §. Aristo. versidem ait, seru. vind. ¶ Dummodo t cor- 29 nua non ponantur tibi, vel foetidum non sit iterquilinum quod offendar vicinos: nam tunc in suo, nec in publico olidum illud abici debet, vbi homines frequentius transeat, l. *adiles, in fin. de via publ. 2. §. idem ait, si odere, ne quid in loc. publ. l. penult. §. penult. quod vitant clam. ¶ Si paries t vicini inter binas aedes existens 30 ventrem faciat, ita vt in vicini aedes semipedem vel amplius pro- cumbat, agi potest non esse eius ita habere, l. si quando 17. si seru. vind. Item si communis & opere a vicino facto ita proiectum faciat, l. *si cum meo 14. eod. tit. l. sed §. 26. de seru. vrb. praed. non tamen communem parietem vetustate deformem potest socius socio inuito reficere. l. parietem, de seruit. vrb. praed. At iam iam ruiturum, aut non satis idoneum oneri, potest etiam repugnare socio, reficere & impensas a socio pro parte repetere, l. in parietem, cum duabus ll. sequen. de damn. inf. si communis, & denegor. gest. in P. l. si adus, commun. diuid. Et si is qui restitit fiat contumax in restituendis impensis intra quatuor menses, qui refecit sit, dominus rei in solidum, l. si fratres, §. idem respondit in 2. pro socio, in P. l. si vt propnis, de aedific. riuatis, quia in re est rei publicae, ruinas aspectum ciuitatis non detur pari, l. 2. §. si quis nemine, Et l. fin. ne quid in loc. publ. praetor. ait, §. hoc interdicitur, in 2. de damn. infeli.***

De Seruitutibus vrbanis, Tigni immittendi. Cap. 8.

- 1 De seruitute tigni immittendi in parietem vicini. Quando liceat proteclum in parietem nostrum immisissum, vel vti etiam propria auctoritate excindere.
- 2 Nuntiatio non operis in seruitutibus impediendis, vt conseruetur possessio, debet fieri iactu lapilli.
- 3 Parieti communi tantum immittere vel imponere quod destinatum est, non aliter licet: Et de actionibus eius non esse tignum immisissum habere.

Secunda seruitus, t quae parieti quoque imponitur, est tigni immittendi, §. *praedictorum, de seruit. l. 1. de seruit. vrb. praed. P.* vt liceat in parietem vicini tignum immittere, alioquin iure communi non licet. Nam si proteclum supra domum tuam habeam nullo iure, potes tecum agere ius mihi non esse ita proteclum habere, quia propria auctoritate rescindere non possit tigna: quamuis, si traectum aqua ductus per tuam domum citra ius seruitutis faciam, iure tuo possis intercidero, l. *quemadmodum 39. §. 1. ad leg. Aquil. l. br. 9. P. l. si uilem 21. §. si ad ianuam, quod vitant clam. lib. 43. P. tit. 23.* Et generaliter, si quid in tuo fiat manu